

H L E D A J Í C Í .

Ztratil jsem se mezi lidmi
jako mezi stromy v lese.
Deru se jimi, jak větve je rozhrnují.
Studený měsíc se třese
v propastech jejich snění!
Ztratil jsem se mezi lidmi
jako strom mezi stromy v lese

a nikde cesty a člověka není.

V Ý K Ř I K .

Bože můj, dnes ulituj,
dřív, než smrt se schýlí!
Byl jsem kdysi zcela Tvůj,
můj hlas Ti býval milý.

Dnes věcí hlas mne zapřel již.
Lhát nechci, proto budu něm!
Vždyť šeptly rty: Ty dávno víš,
že nejsi básníkem.

Dnes člověk ve mně umírá
a odmlčel se Bůh.
Tma níží se a končí hra
a zešílel můj sluch —

Svět zahřměl tmou a chaosem,
v něm trosky srdce kvílí.
Dej životem, dej spoutat snem
jen jednu jasnou chvíli!

Ach, ozař aspoň na chvíli
a zjasni hloubky němé,
nechť všichni, kdož Tě ztratili,
se v hloubkách obejmeme.

D O J E M   Z   K I N A .

Dnes odnáším si nejúžasnější,
co mohl jsem si z kina odnésti,
a bylo to jen němé setkání
s tím poutníkem, jenž kráčel do Lhasy —

Film z Asie. A při něm hudba zní,
ta hudba, při níž lidstvo tancuje.
Zní melodie, rytmy moderní
tak lehkomyšlné a divoké
a lidé, kteří vyjdou z kina ven,
ti odnesou si módní popěvek,
ač odnáším si námět k dramatu,
jež lidstvu celému je osudem.

Tak na plátně jsem viděl poutníka,
jenž putoval za těžkých podmínek,
měl na ruku jakési opánky,
ty vždycky sepíal jako k modlitbě
a pojednou, jak raněn mrtvicí,
vždy padl k zemi. Chvíli ležel tak
a snad se modlil, nebo nemoh' vstát?
Vždyť země byla plná kamenů
a jeho pád byl tolik bezmocný!

Ted měla nastat chvíle modlitby...
Však housle, klavír ve sluch zazněly.
Tys viděl poutníka, jenž rozjímá,
a hudba zní a hudba lehce zní.

Však poutník této hudby neslyší,
je zcela sám a je uprostřed skal
a nikdo nejde, kdo by pomohl
a podal srdce. Není soucitu,
jen holé skály a ten svatý cíl.
Je za horami Lhasy svatý stan,
tam Dalaj-lama žehná věřícím
a poutník touží, touží dojít tam.

A housle, klavír sladce hrají nám.
A snad je mrtev? Poutník nevstává
a hle, už vstává. Stojí. Stojí zas
a ruce spíná! Hledte! Padá zas. —
To poslední, snad poslední je pád ?

Však znova tyčí se a klesá vždy,
má takto předepsánu cestu svou:
vždy vztyčit se a k zemi padati —
jak lidstvo, které k vykoupení jde,
tak ubohý jde poutník ke Lhasě.—

Je konec představení. Domů jdeme.
Ten poutník dojde, třeba věčně padá.
Bůh dej mu síly, aby vždycky vstal!

Však melodie houslí líbezná
ta naši duši neopustila.

R O Z H O V O R .

— Co poznala jsi v žití svém,
co znáš? —

— Bud šťasten tím, že sebe milujem;
co ze slov máš,
jež o minulu mluví pouze slovy?
Čím vše je dnes, co tehda žila jsem!
Vid', máš mne rád? Dnes žijem život nový
a tebou šťastná jsem. —

— Když přišla jsi, já viděl v oku tvém
noc hlubokou a jasmínově bílý
lesk rozpálený žízně zákmitem.
Co přivřené tvé oči tehda snily,
čím vzrušené tvé srdce řeřavělo?
A ptám se tě, ač ptát se nesluší,
však netáži se tebe na duši
a prosím jen: Co žilo už tvé tělo? —

— Jak odpovědět tobě úplně? -

— Dnes po prvé, ty, budeš patřit mně?—

— Dnes po prvé! —

— A přece žila jsi!
Vždyť poznala jsi muže záletné,
a kolik jich, to srdce neřekne.

Jsi špatnější, než dosud soudil jsem. -

— Ted křivdíš mi! —

— Lžeš, přece v žití svém
jsi zkušená. Už dost jsi poznala.
Tím pro mne lip. Vždyť toužím tak
a chci tě! —

— Já dosud lásky, duše neznala
a v slepotě se ohni oddala
a ty mne jistě opustíš, až zvíš,
že poznala jsem málo; nevěříš,
že neznám víc, než kletbu svou.

Mám dítě. -

I N M E M O R I A M .

Jak nemilá skvrna
do zářícího dne!

Proč most
je napiat zvědavostí jak luk
a lidmi přetížen?

A kdosi říká: - Utopil se kluk. -

*

Už časně zrána a na prahu dne...
A moje milá
bála se jít
a bála se zastavit.
A náhle se zastavila.
A oči přimhouřila
a stála
jako ve snu
a její teplé tělo
teď cele zmrazeno se chvělo,
a koktalo:

Na břehu stáli lidé
a čekali, kdy matka přijde.

*

Chlapečku,
jak ses rád klouzal,
a vím,
že jsi byl stále ze všech nejvíc vpředu!
A šel jsi dál
a smál ses a smál
nad tichou houpavostí
lesklého ledu.

V poledne ještě jsi říkal:
- Dej více brambor, mámo.
Chudobě své jsi zvykal
a pak —
přišlo to samo.
Kolikrát, kolikrát
v životě vyšel jsem s ledem si hrát.
Však dítě když hazarduje!
Tvá mrtvolka - vidím ji v duchu.
Tvá maminka - pláč pálí v sluchu.
A tělo tvé,
hošíčku malý,
z náruče ven marně vzali.
A ledem jen okapuje.

*

Svůj šat dostal jsi nedávno k vánocům,
aby tě před zimou chránil.
Ty ještě do školy chodíš
a máš ji rád.

Vidím tvé oči sluncem ozářené,
když přicházíš na led,

a vidím tvé oči mrtvé a vytřeštěné,
tvůj pohled,
jenž ptá se:

- Snad maminka zapomene? —

A moje milá tiše říká:

- Náš chlapeček umřel. -

*

Vím, kdybys měla dítě,
to bys říkala
a bylo by ti tolik smutno:
- Ty nesmíš na led. -
A kolikrát a kolikrát
proto jsi musel v koutě stát,
tuláčku malý. —

Přinesou tě do světnice.

Tvá matka žije

a otec je tichý.

Vánoční strom zde zůstal pro radost.

Jsi smutný host.

A nikdy, tak nikdy jsi nepřišel tichý
z potulky domů.

A jiné světlo teď nad tebou
v bolestném tichu rozžehnou
a pod stínem jiného stromu
bude se tobě věčně zdát
o světě z lásky maminčiny
a z ledu.

P R O V A Z O L E Z E C .

Je celé městečko už chyceno
jak leklá ryba. A ta těžká síť
teď visí nad městem a čeká večer.

A děti dávno slabikovaly
ta zvučná slova, která hlásala,
že městečko už zítra navštíví
a umění své večer předvede
pan Aristid - ten provazolezec.

V těžké síti visí městečko
jak leklá ryba, ani nehne se,
v té těžké síti leží vzpomínka:
pan Aristid - a vlastním jménem svým
pan Sojka - každý večer vzpomíná,
jak jeho žena padla do sítě
a síť propadla až na dlažbu.

Dvě děti, Jan a Marta, zbyly mu. -
Teď nosívá je večer na laně
a ukazuje světu celému,
že úděl žití nese oddaně.

Jsou nahoře. Už půjdou. Půjdou již!

A nervy těch, již dole čekají,
jsou napiaty, jak ticho ve vzduchu.
Už na ramena děti usedly

a posílají lidem polibky
tak vlající jak pestrý praporek.
Krok učinil. -

A za ním druhý teď
a třetí. —

Jde a lano chvěje se
jak úzkostí a dole v hlubině
dav tichne. Náhle tichne srdce všech,
ted dole všichni zatajují dech,
neb zastavil se náhle Aristid
a všichni tuší, co chce učinit. -
A hloubka teď se pod ním propadá
a všichni vidí, ted už vrávorá
a děti náhle pochopily též.
Jsou jisty, proč se otec zastavil
a proč je zulíbal před produkcí
a proč jim dlouho hleděl do očí
a proč jim říkal: Dnes se nebojte. -

Však mají strach a musí křičet Jan
a Marta volá v tichu: - Maminko! -
v té chvíli právě, kdy pan Aristid
měl celý smutný život na mysli,
tu věčnou bídu zítřka, příštích dní.

Však vzb chopil se a obrací se. Jde!
Ted vydychlo už celé náměstí.
Pár kroků ještě. Už jsou na můstku.

Ted vydýchl a děti pohladil,
jak odprošoval by je pocelem

za onu slabost, za ty myšlenky,
kdy spásu z bídy viděl v hlubině.
A na ramena zas je vysadil
a křepce vyšel, skoro zatančil,
tak lehce dotýkal se patami
a lano jako struna zvučelo,
tak lehce šel a skoro vznášel se.
Je na můstku. Už přešel. Zvítězil.

Jak maminčina náruč radostná,
tak pod nimi se v hloubce chvěla síť.

TALÍŘ S MĚDÁKY.

V Kafarnaum šel tehdy
Mistr s učedníky.
Už slyšeli z dálky
pokřik převeliký.

Opice a pištce,
kolotoč a děti,
slyšeti jsi mohl,
též i uviděti.

Mistr rád je slyšel,
kejklíře rád vídal,
zvolna šel a náhle
do kroku teď přidal.

Za chvíli stál v hloučku
mezi užaslými.
Divily se děti,
On se divil s nimi.

Kejklíř polkl oheň,
vyplivoval vejce.
Učedníci jdou již,
ale Mistr nechce.

Ale teď již půjde,
myslí učedníci.

Žena jde a nese
talíř cinkající.

Na talíři z měšce
mědák za mědákem
dopadá tak těžce. -
Mistr smutným zrakem
tiše hledí k ženě,
kapsy prohledává,
úsměv jí jen dává,
hledí zahanbeně.

Ale nikdo z lidí
asi neuvidí,
že svým tichým zrakem
talíř požehnal,
mědák za mědákem
stal se stříbrňákem.

Už je místo prázdné
tam, kde Mistr stál.

Z A P O C H O D U .

Kosili obilí,
vázali snopy.
Životem opilí
do stodol vozili.
Žerty si tropí. -

Šli tudy vojáci,
na čapce máky.
- Tebe chci, tebe chci! -
teskní žen zraky.

Dunivým pochodem
odešli v dálku.
- Vaše už nebudem,
vás chcem, ne válku. -

Dál kosa kosila,
padaly lány.
Kosa jen zvonila,
zvonila hrany.

Zavlhly oči žen,
svištěla kosa.
Lán už je položen
a na něm rosa.

D O L A R .

Před oknem
banky
jsem udivený zůstal
a ptal jsem se:
- Co mi chceš? —

A za oknem
se na mne usmál
podlouhlý dolar.

Co mi chtěl
a co mi říkal?
Vím,
že mi tykal,
a chápu,
že je zdaleka,
že mezi mnou a jím
moře protéká.
Znám z fotografií vlast mrakodrapů.
To všechno vím
a chápu
a přece ptám se:
— Co mi chce, co chce! —

Ať promluví, co žádá od chodce!

Po malé pomlce
už dolar promluvil.

A tiše
v ulice ruchu,
tak tiše promluvil.
Byl za oknem a proto měl slabý hlas
a zdálo se, že soucitem se tras.
* *

Po této pomlce

už věděl jsem, co žádá si a chce.

Mluvil

a vyprávěl o lidech,
již o novém žití snili
a Oceán přeplavili,
a mluvil, mluvil o vysokých zdech,
jež převyšují k nebi pláč i vzdech,
o ruchu brodávají.

A mluvil o lidech, co hladem stenají
a umírají světem oklamání,
na návrat v duchu sil už nemají,
ba síly k vzpomínání.

Za oknem banky
hovořil dolar
a mluvil řečí cizí
a přece tak blízkou,
mluvil
o zimničném chvění,
jak proběhlo slovenskou vískou,

jak Jano opustil ženu a děti
a za štěstím v dálku se dal.

A když zemřel, bez práce, hladu,
teď dolar
o jeho smrti, všem lidem světa,
tu smutnou zprávu dal.

To není dolar,
to dolar není,
před mýma očima divně se mění,
to za oknem banky visí
smuteční oznámení.

Čti

tuto truchlivou zprávu,
již smuteční dolar hlásá davu,
že kdosi zemřel hladem v Americe,
ne jeden,
že je jich na tisíce,
a přečti si
pozorně všechny podpisy,
tam dole pátrej mezi příbuznými,
zda svoje jméno
nenajdeš mezi nimi!

ÚTĚK.

Stařečka vezli
divočícím vlakem.
Údery.
Údery.
Už připadal si vrakem.

Nad vlakem letěl černý mrak
jak smrti pták, jak smrti pták.

— Leť, spasný vlaku, kupředu,
ať uniknu svému osudu! —
Vlak májí pole, dědiny.
Umdlenny pták a kleslý mrak.
My ujeli, my ujeli!

— Kdo je to dole?
Kdo to tluče,

kdo mne to volá do náruče? —

.. . Nárazy kolejí .. .

— Ne, ještě ne, snad později!
Popřej mi, smrti, něco chvil. —
Za okny výbuch bělostný,
to jabloně už rozkvetly.
— Nevolá nikdo?
Neklepe nikdo? —
Vlak u cíle už zastavil. —

— Stařečku pojdte,
zde je kabát,
to je přece město, to není zavrať. —
Město se třese.
— Ještě ne!!! —

...Snad dojdeme... snad dojdeme?...

— Jenom se trochu opřete.
Vy máte oči dítěte,
což pak jste města neviděl? —

Stařečka kdosi pobízel.
Nad hlavou letěl rudý mrak,
dojížděl v srdci černý vlak

... zde je to pravé nádraží:
— koho to ale odváží
od Svaté Anny černý vůz? —

— Stařečku, pojdte,
jsme tu už...

... A ona také.
Ceká na mne venku.
Marně jsem před ... ní ... kličkoval,
marně jsem před ní utíkal ...

— Slyšíte, stařečku,
slyšíte?
Sem lidé, sem vody sklenku! —

VRÁTILA SE.

Řekly ženy, řeklo předměstí:
— Tu ženu jistě potká neštěstí
a však si zaslouží! —

Z nás každá touží, a jak zatouží!
až usoudí, umí si odepřít
a s cizincem by nedovedla jít.

A čím je on? A kdo ho viděl jít
jak jiné do práce?
Jde z něho strach, a v myšlenkách
spíš zříme jej na oprátce
jak bezvládně se houpá.
A hraje v karty. Tím ji živit chce?
Ta hloupá!

A ještě žárlí. K smíchu žárlivá!
Vždy úzkostně se na nás podívá,
když potká nás, a zkoumá pohledem.
A naposled v nás chtěla vzbudit závist,
když řekla včera: Zítرا odjedem! —

Však my se budem míti čeho najíst,
až zkrátne hladem; neví, co je hlad!
Víš, jak se bosky myslí na návrat?
V cizině sama, v hladu dotančíš
a v touze jen a v snu se navrátíš
a za pravdu nám dáš.

A myslí si, že tobě závidíme;
my moře, svět a herny neuzříme,
jak ale jinak skončí život náš!

Co ale tobě na tom záleží?
Však čeká tebe sprcha!
Víš vlastně, před čím prchá
tvůj vzácný milenec?
Po zločinech a spouště krádeží
mu země hoří pod nohou.
A se sebou tě vleče, tebe, ubohou! —

A vrátila se po letech.
Tvář hrozná, přehrozná.
Však osud k ní tak milosrdný byl,
že na sta vrásek do tváře jí vryl,
tak že jí nikdo nepozná.
Tak přišla přece za chladného rána.
Tak přišla přece — nepoznaná.
A neplakala. Nač?
Jen děcko, které dosud spalo,
propuklo v pláč.

A lidé, když ji potkali,
tvář pod vráskami poznali,
ač klopila svůj zrak.

— Vid, všechno bylo tak,
jak tehdy už se mluvilo?
Váhala chvíli, pak řekla mrtvě:
„Bylo to tak — a nebylo.“

Tou rychlostí by dojela
až na břeh Asie,
a než by jídlo dojedla,
už u moře by snila mdlá:

— Co kolem krásy je!
A modří ptáci! Jako v ráji!
A všichni její jméno znají,
a vše ji volá odevšad —

Snad ostrov z dálky připluje
jak oblak v tiché jízdě
a slunce na něm bude plát
jak zlaté vejce v hnízdě.

Vždy v poledne k ní usedne
a v duchu jede do dáli;
tu mizí stěny šeredné,
a smutky v dálce zůstaly,
a do hlubin a do šíra
svět vichřičně se otvírá.

Kdy skončí se už tato pouť
a marné bloudění?
Což nemůže se rozhodnout
a nechat blouznění?
Z cest duše je tak přesmutná,
že jídlo mu již nechutná.
Což hladu necítí?

Zde máte příklad člověka,
jak lehce může sejiti.
Sny pokoje mu nedají,
v sluch omámený šeptají:
— Jak šťastní jste, vždyť vezete
ty ubohé a prokleté,
co s vámi obědvají,
tam v kraje jiné, pohostiné,
kde dobře je jak v ráji.

A sotva lžic se dotknete,
už na vlak usedají,
a pro ty těžko rozhodnout,
kdy skončit má už vaše pouť. —

A dnes až přijdu k obědu,
až pojíš, pak tě odvedu.

A ulicí dnem řinčící
já tebe, svoji, povedu.

A věř, to přece není lží,
a my to oba víme,
ne z jídelny, však z nádraží
my vlastně odcházíme.
Já odtud často odjížděl
a ve snu zas se navracel.

Slyš, zvoní den a zvony města,
v nás jasná volá naděje.

Má ženo, zázrak v tobě je,
kam vstoupíš, rázem každá cesta
pne do nesmírna koleje.
A vzduchem, vodou, před námi
je našim krokům schůdná zem.

Od srdce k srdci vede cesta
a věřím: všichni dojedem!

K R A J I N Y   J A K O   L I D É

Č I S T É   J I T R O .

Když vyšel jsem,
spal ještě dům,
spal tichý les a horský chlum,
pod sněhem
spalo růží sta
a mně se zdálo:
Kdosi bdící
mne čeká venku na ulici.

Má jitřní chvíle přečistá!

Vše dosud snem je utišeno
a pod sněhem
spí záhony.
Mé jméno jak by vysloveno
ted bylo někým.
Moje jméno!

Svět tiše září v srdci mém.

Už nyní tomu rozumím
a teď bych nebyl udiven,
kdybch byl někým neznámým
nad sněhem čistě prostřeným
na čelo políben.

N E D Ě L E .

Tak jako trsy trávy
pučelo ticho nesmělé
na osamělém náměstí
jedné krásné neděle,
jisto, že nikdo ho nepošlape.
Za město
poslední chodec odešel.

Ticho sílí a vyrůstá
a v blažené se stromy košatí,
kamení zvolna
v opuštěné domy,
až poznati se ani nemohou,
jak zkrásněly.

S večerem vracejí se lidé do ulic
a kytice křiku nesou do ulic.
Krátké stíny lamp
spásají pošlapané ticho.
Hodujte, než se rozední!

L O U K A .

Uprostřed lesů
jak žena, jež polibkům oddala se prudce
a tančí
a rozkoš svou vytančit umí,
tak v slunci
jak v objetí svůdce
se sluní
ta divoká louka.

A plápolá vůní.

A přes ni
svým stínem
úprkem žene se les.
Je tisíce míst
a krásnějších,
však toto patří jedině slunci,
jen jemu,

radostně zářivému.

Sem padají
všechny paprsky slunce,
a toto místo
teď zvoní a divočí hmyzem;
sem slévá se
všechna nádhera dne,
jak v srdci se slévá
a barvami, vůněmi žhne.

A když jsou tu blízko dva milenci,
sem budou jako vírem strženi
a oslepnou tu oba na slunci
a ve výkřik se oba promění.

T A N E C .

Na požatých polích
v pohanské slávě
jak modly
v zářivém tichu
ční k nebi navršené snopy
a vyrůstají před tebou
jak rozkaz:
- Pokloň se nám,
nás vybudoval člověk,
jsme jeho štěstím,
jsme jeho božstvím,
rosteme z jeho rukou
v zázračném dechu země. -

Viděl jsem práci sekáčů.
Viděl jsem ruce znavené v klíně.
Vítr přinášel zvuky zvonů: - -
A děti přinášely oběd.
A na sousedním poli
viděl jsem vozy úrodou přetížené,
a osmahlí hoši vrhali do výše snopy,
a byl to tak radostný pohyb,
jak v tanci když vyzvedneš děvče.
Výskne a završí smíchem.

A jako modly
teď dřepí na širých polích.
A počíná tanec.

Jak laso do dálky
se navíjejí kolejnice.
Kraj kolem model tančí.
A řinčí železnice.
To počíná tanec,
ne obžínky při muzice,
však podivný tanec bídy a zisku,
podivný tanec modly ovíjí
v bláznivém trysku. -
Slyšíš, jak z dálky mumlají bursy.
Poptávka! Nabídka! Peníze! Kursy!
Šílený let
kolem nich počal se otáčet. -

A modly tu dřepí
a netuší
a hovoří ještě se sluncem a oblaky.

A bylo by jim divno,
kdyby viděly, že jsi smutný
a s ostatními že netančíš.

DEŠŤ V HORÁCH.

Dešť v horách,
tak pojednou dešť!
A blízko
jsou lomy
a blízko je
dřevěná chatrč
a viz,

jak se teď oblaka vzpíala!

A slyšíš
teď supění větru?
To vichřice nad lesy cválá.
A viz,
jak se oblaka vzňala:
jak řidič

v ohnivém voze, jenž řídí

zběsilý koní běh;
a sosny se bránily divokým pohybem hřebce a cítí
teď uzdu a otěže deště
a celý les v běhu se vzpíná
a řidiče poslouchat nechce. -
Už dlouho to trvá,
ta divoká, bezhlavá jízda!

Ale již slábne,
již tichne,
a zdá se, že skoro již ustal
tichnoucí dešť.

S hor
ještě do hlubin hrnou se stromy
jak stádo splašených koní
a z chřípí jim válí se mlha.

Už poslední otěž
se v oblacích
trhá.

Jen trávy se chvějí
a zdá se, že zvětřily slunce.
A sosna
nad propastí
se vzpíná ještě výš.
A vodopád ve skalách prýštící
dál žije úprk s vichřicí
a do ticha dopadá těžce.

PŘEDTUCHA .

Ční
štíhlé stromy nad hřbitovem
a tajně churaví
a zdá se ti, že spící les
už koná přípravy
a ví
už v nitru svém,
že bude hřbitovem.

Pták pěje: Jásat přestanu!
Zříš na zemi vpád břecťanů.
V snu černý motýl poletuje.
Zde ticho ční jak mrtvé thuje
a západ tmavě nachový
dal větvím tíhu věncoví.

Zde v středu lesa růži zříš.
A bázlivě jdeš k růži blíž.
Jak je to divné, na mýtině
tak jako rudé srdce v klíně
ční v tichu rudé růže sen.
Kdo vsadil ji, kdo dal ji sem?

Jak rudý zrak se v duši dívá.
Tvá duše není pověřčivá,
však cítíš divný stesk a chlad.
Tvá předtucha má pravdu snad:

- Toť vlastně smrti vtělení
v květ s plápolavou červení. -
Vždyť tudy přejde lidí dost,
květ mohli vzítí pro radost.
Jdou s milenkami milenci.
Dej růži, řekne, růži chci!
Však předtucha ji svírá též.
Mluv růže, kdo jsi, co tu chceš?

Les nad hřbitovem těžce sní,
je tmavý v záři polední.
Věž blízka je. A hlásá skon,
na každou větev věsí zvon.
A každá větev tuší už,
že se sekerou přijde muž.
Zní temná úzkost ve kmeni,
když slyší z dálky zvonění,
A v středu lesa, ve květu,
smrt tančí v plášti z šarlatu.

P O H Ř E B .

Do lesů trubky ječely,
až mráz projel stromy.
Oh, jakou hrůzu porodily
pod lesem skrčené domy.

Prázdnem vlekl se pohřeb.
Živí nesli člověka.
I silnice ho nesla.
Rakev byla jako lodička,
jež ztratila vesla.

A nebe to o ní vědělo,
lodičku bez vesel nechtělo.
A hudba byla smutná.

Co by si počali mrtví bez živých?
Co by si počali živí bez mrtvých?
Na půl cesty přijdou nám vstříc
a řeknou nám: - Nebojte se. -

VONÍCÍ O BILÍ.

Tak těžce leží u cest u lesa
a nedošli, neb po týdenní práci
je těžká únava.

A přece mají nebe nad hlavou
a pole širá, chlebem vonící
a neděle jim stále vyzvání,
že za chvíli už slunce zapadne.

V chladivém šeru horce voní chléb
a na šustících vlnách obilí
den odplouvá tak neslyšně jak sen.

Ted vracejí se všemi cestami,
to pro chléb, jenž je v snění zaplavil,
to pro chléb, jenž byl vůní rozdělen,
jdou domů zpět a v duchu do dílen.

BITVA NEJKRÁSNEJŠÍ.

S pochodní
hořících lesů v ruce
sem vpadlo
polední slunce.

Požatá pole
v mandelích ještě hluboko dýchají
a jako ňadra
se neslyšně zvedají.
Utichlo šílení
čmeláků, mušek. -

Ej, tančí svůj tanec veselý
ej, tančí si mezi mandeli,
pochodní paprsků vesele točí
polední slunce.

A to je nejkrásnější obraz bitvy;
slunce nad stoly volá
svůj ohnivý rozkaz:
- Hej, mrtví,
vstaňte a dejte se na pochod!
V zástup! A v řady! -
A kopce bubnují
o nebe pochod.

Pochodní jisker slunce si točí
a vzkříšení klasů slaví.

H O R K Ý   D E N .

Les
nad lesem roste
a hora
nad horou.

A nad ní
kypí
vášnivý oblak.

Svět roste,
svět roste,
vše k nebesům a slunci
se zdvíhá ...

I vlny
i vůně

i trávy, jež třestí.

Snad přestala tíha?

Však
černý mrak se zjevil
pojednou.
Vychladly vůně,
tmí se lesky.

Hory se sesuly jak mrtvá náruč.
A svítí blesky.

N O V O S T A V B A .

Uprostřed zahrad,
kde plané stromy zářivě zrají
zvonícím ovocem hnízd,
včera
mohl jsi uslyšet poplašný hvizd. —

Uprostřed bolesti vykácených stromů
— jak vojáci ležely řadou —
mohl jsi vidět a slyšet, že kladou
základy domu.

A se všech stran
sešly se cesty z města,
se všech stran.

Jak poselství mluvily

k budoucímu domu,

se zbylou ratolestí mrtvých stromů.

A řekly:

- Buď mezi námi uvítán. -

A každého dne
vždy víc a více,
mohlo se divití slunce,
že dům rychleji roste
než listí neb klas.

Dům současně zraje a kvete.
Má oči.

Už vidí vás!
A jako na tváři nemluvněte
už zítra se objeví úsměv.

Večerem nesla se tichá píseň
jak pobožnost.
To zpívali dělníci po skončeném díle
píseň o práci a chlebě.

A vysoko na stavbě
jak praporek naděje
vlál malý zelený stromek.

Tu v ulici se lidé zastavili
a naslouchali všichni dlouhou chvíli
a všichni pocit měli,
že dělníci dům nyní dostavěli
svou tichou písní.

A nejvýš čněl
ten stromek maličký.
A nad domem je mraků běl
jak přísné Sudičky.

Dům naslouchá a čeká den,
a slyší věšteb mnoho.
- Jsem opravdu již hotov, dokončen?
Už tedy zítra začnu sloužit lidem?
Mám úzkost z toho. -

K L E N T N I C E .

Bůh vinic veselý
svůj thyrsos zarazil
do země divoké.

A usnul spokojen
a thyrsos uzrával
a lidé přišli sem.

A lidé bohatli
a kvetly vesnice.
A jednou, jednou však

bůh vinic vstal a šel
a žebрал o doušek,
o pouhou almužnu.

A slyšel výt jen psy
a štěkot vesnice.
Šel zpět pro thyrsos svůj.

Však viděl vinice,
zřel tisíc keřů svých.
Kde jeho, jeho keř?

A našel prázdnou hůl,
tak mrtvě trčela.
Měl stát se žebrákem?

A vskutku stal se jím.
Až půjdeš touto vsí,
dej napít ubohým.

KLÁŠTER.

U portálu
vůněmi bíle šumí keř
a varhany

uvnitř chrámu šefivě doznívají.

Ten bělostný keř
jest jako žena, jež pokleknout chtěla,
však je jí líto
těch šustivých krajek.
Z dálky
sem přišla pokořit své srdce
a její závoje
ještě tak silně a mámivě voní.
Z bran portálu,
když utichne zvuk varhan,
žen průvod vyjde
a rozptýlí se po nádvoří
jak echo modliteb
a budou tiše stoupati do cel.
Snad ucítí u vchodu dveří
v bělostném keři
vzpomínky na závrať, vůni a pocel.

Jak jitro je jasné.
A na nádvoří
tak venkovsky prostém
tak tiše kvete

a jasně uzrává den.
Kůň bílý
sem přišel se pást
a nerušen brouzdá se v trávě
a selátka směšná
hrouží se v teplou vůni země.
Jen holubi
němými křídly poletují
z náruče světců do náruče stromů,
jež dorůstají tiché svatosti,
prozářeny sluncem.

A cítíš vůni mléka. Voní chléb.
A v blaženém úsměvu věcí
cítíš,
že jsi nablízku nebe —
bez modliteb.

U B O H Ý   K R A J .

Pod horami, pod lesem
nejbídňější ves.
Jenom tulák přijde sem.
Posedne ho běs.

Sedíš v tmavé šenkovně,
s žízni, bez jídla.
Ticho jako v rasovně.
Ves tě uhlídla.

Rybník volá skřehotem,
břicho plné žab.
Pro tu píseň přišel jsem?
Duní prázdný žlab.

Náhle děvče jako blesk
vstoupí do šenku,
zaplašilo tmu a stesk.
Prosiš o sklenku. —

Vína vůbec nemají.
„Čistou" chci-li pít,
tou se zde jen opájí;
křišťálu má svit.

Tedy čistou, líp než nic.
Chutná slzami.
Chutná víc a víc a víc;
Bože nad námi!

P O D Z I M N Í   V E S N I C I .

Čím
pochlubíš se nedělnímu chodci?
Snad stodolami,
jež nabity jsou zlatem,
těhotny štěstím?
Čím pochlubíš se, šťastná ospalosti,
ty pyšná,
jihomoravská vsi,
kde každé stavení je jako statek?

A na každém
jak čele ověnčeném,
jak věnec pýchy zardívá se réva.

Čím pochlubíš se chodci
nejkrásněji,
čím řekneš chodci:
— Zde vítězí slunce —
Čím přiznáš jeho sílu, jeho barvy
a jeho bohatost,
jež dnes už pohasíná?

Ty věsíš
zlaté klasy kukuřice
jak trofej vítěznou na stodoly a domy
jak šperky zlatě zářící
je věsíš
a jako milenka, jež šperky obtížená,

ty jimi planeš, zlatem, jejich zlatem
a jimi sluncem
prosvítáš a hřeješ
už mezi listím hasnoucím a stromy.

Těch zlatých plodů
zdravá zrna
jsou jako dravčí chrup.
Nůž slunce
mezi zuby,
tak vesnice se plíží vinicemi.
Sil vítězstvím se chlubí, pyšně chlubí.

A zdá se ti, že sama oblaka
si přenáší jak bílá kořata,
a kam chce, na cizí je pole složí.
Úroda krásná a hrozná jak povodeň.
Zde si odpočívá
cestou v nekonečnu
srdce boží.

S K Á L A .

V slunci
do ticha vytesaná
a tvrdá
jak rysy bojovníků,
skála
se vrývala do očí chodce
a pohladila
na úpatí

zlatým květem jasných pryskyřníků.

S ní
nestékaly prudké bystřiny
v dubnovém běhu,
však tryskaly z ní vlny energie,
a jako zápasník
vztyčila živé stromy
v tak útočném a neústupném střehu.
Ty dobře víš,
kdož s lomem zápasili,
že napínali jako luk
svou vůli, svoje síly,
až upadali v stejné bezvědomí
jako bezcitné,
ve věčnost vzrostlé lomy.

Nad krajem spícím,
nad krajem chvěním ticha zalitým,

s hvězd zástupem
a luny varytem
se dívá noc. A vidí proměnu:

A vidí lom,
jak v tvrdém snu se mění
a do tmy vybíjí
své elektrické blesky,
a vidí lom, jenž půlnocí se mění.
To není lom,
toť Mojžíšovy desky,
kde krví lidí, potem psáno jest:

- Je noc
a blízko lidé oddychují.
I kámen pochopil, že člověk žije,
a tichem uctívá tu dobyvačnou pěst.-

A s výšin nebeských
v úžasu zírání
zemí oslněný zástup hvězd.

KVĚTINY NA LOUCE

— Buďjarem! —
říká všechno kolem tebe. —

— Buď stromem! -
šeptá strom — A budeš kvést! —

— Buď životem,
a vše se vzkřísí v tobě! —

Myšlenko noci,
zázrakem proměněná! Světlo dne!

*

Jdu lukami a v řadách sedmikrásek
zřím konstelace - tolik podobné -
na nebi večerním zástupům hvězd ...

A vidím louku
plnou, plnou květů.
A na nebesa včera hleděl jsem.

A vidím Lyru, Blížence i Raka.
Snad květiny jsou nebe ozvěnou?

A slyším v nebi jiskřícího ptáka.

P O Ž E H N A N Ý K R A J .

Mezi pásmy hor
široce
a v slavnostním rytmu jak řeka
proud polí těžce stéká,
až za obzor. —

A každá vlna
chvějivá a života plná
o vlnu zase naráží jasem,
a závrať polí
opile do tvé duše stoupá.
Jiskrami sřší
a krvavě stříká mákem.

Až za obzor, až za obzor
jak řeka mezi pásmy hor,
hučící řeka zlata,
v plameny vzňatá
v slavnostním rytmu krajem protéká,
jak vítězná láska slunce
pro život a štěstí člověka.

A zdá se ti,
že v medové plásty houstne;
a jimi tak těžce se prodírá vlak.
Nebe nalehlo těžce na vagony
a hořící vlny polí
nalehly se stran na zpocené stěny.

Vlak topí se v ohnivém moři
a zdá se, že v záplavě shoří
jako kus uhlí. —

I vesnice
topí se v příboji žhavého léta
a horce
do těžkých snů se propadají
chalupy, návsi a dvorce
a odevšad šlehá
ta útočná něha,
to milostné šílenství slunce.

A připravená kosa
zní v skřivánčí písni nad krajem
zvonivým echem.

J E T E L .

Voní,
a to jest jeho píseň, že voní,
a žije,
a to jest jeho život, že zvoní;
a jako slunce mezi oblaky,
tak zvoní květy čmeláky.

Med voní.

A všechna sladkost nedbalého žití,
kdy slouží tobě
vítr, slunce, kvítí,
zde zpívá.

Noc měsíčná, kdesi na moři,
jako led na srdci zahoří
a studí,
ale ten jetel, plný smíchu a světel,
o něčem jiném s vášní hovoří.
A vypíjí život a vypíjí rosu
a dává a ve větru tančí -

a čeká kosu.

V Z P O M Í N K Y .

Jen dnešní den
a víc nám nezbyvá.
Je stejný stesk,
a přece teskní dva.
Tak teskní větve holé,
ač ovoce je kolem na větvích.
Jak zlatý smích
si bzučí zlatá pole.

Kdyby ty meze, kde jsme chodili,
kdyby nám lásku v srdci zhojily;
aby mne v snách tvůj úsměv nebolel,
kdyby tak léčil jitrocel! —
Sem ke hřbitůvku chodíval jsem rád,
sem všechny cesty vedou.
I ve vzpomínce jinam nedovedou,
sem ve snu chodím sny své pohřbívat.

N A H O Ř E S L U N E Č N É .

Jen trochu
vyjedeš z města
a vidíš, jak širý, jak široširý je svět.
Láskou
snad obsáhneš vlastní svou zemi,
však nezměříš ji nikdy celou
kroky svými.
Obzory, dny a noci a nová,
věčně nová pásma hor
před tebou rostou a do dálek se vinou,
a koleje
před tebou rozvíjejí věčně nový tanec,
a v dýmu
jak na bílých křídlech unášeny letí
vesnice, města,
zříš útěky lesů s úbočí hor.

A vlaku rachot padá do stále
hlubšího ticha.

A náhle
staneš na hoře, jež stala se tvým cílem.
Dýmy jak sepiaté ruce se modlí nad
duněním dílen
a řeky
jak stříbrné pruty tepají
zelenou zemi.

A jak boží a sluneční dlaň
nese tě blízko k slunci,
lidského tvora,
uprostřed roviny širé vysoko
vzedmutá hora.

Vzpomínáš
na všechny bělostné vsi,
jimiž jsi prošel,
kde za okny tměla se úzkost
a před okny
jásaly děti.
Houf rusalek,
vždyť jsou to břízy!
blíží se ke vsi,
a zvon tíše a vroucně připomíná,
že zemřel stařeček Andrýs.

Tys pohledem do všech záhonů
zaséval vlastní své srdce
a kroky jsi rytmoval obilí vzestup
a sílu
celého kraje jsi nesl
ve svém srdci,
jež pocitem hrdým se zvučně šířilo
v tobě.

Tvá hrud'
se dmula hlubokým vzdechem
jako obzor, jenž o nebe zvoní,

a ve chvíli,
kdy cítil jsi země nesmírnou šíři,
jsi potkal naše,
do země vrostlé lidi.

Ti prostým pozdravem tě připoutali
k srdci

a pohledem k jasným nivám.

A snad to byl
květ polí, větrem unášený pyl,
jenž vynesl tě nahoru,
snad ptačí křídla, snad vlna světla,
a vysoko s tebou vzlétla
na horu trčící v slunečném prostoru.
Vzpomínal jsi
všech bloudících cest
a zapomenutých vsí,
kde viděl jsi
rozlohu polí bohatých
a chudáků příděl,
kde teskně jsi vzpomněl
na padlé, když hleděl jsi na pomníky,
jež trčely za každou myšlenkou srdce
jak bolestné vykřičníky.

Na hoře světelné,
jež viděním celé tvé země tě prozářila,
jsi cítil,
že jednoho dne, a to musí být,

vztyčíme

památník živých, památník pracujících.

Památník

neznámého dělníka,

jenž klasem je a jehož práce

za budoucnost ručí,

památník člověka,

jenž volnou zemi vzal

a její dědictví odevzdal do náručí.

Ve svém srdci

slyšíš se všech stran.

Je pomník živých námi budován.

Náš Stát.

Víš,

jaký to radostný pocit,

ve svalech utužených v žulu;

v tobě se buduje stát

a v srdci,

jež neúnavně, jak nástroj dělníka bije,

růst musí

a věčně se budovat.

Modlitbu jednu máš, jedinou:

Nechť dobří a čistí v zástupech

z díla a spolupráce nejsou vyděděni

a s pocitem, že jsou nepotřební,

nechť na prahu díla, jež do zítřků roste,

nezhynou.

Z N Ě J Í C Í   T M A

Z T I S Í C E P O D O B N O C I .

To není půlnoc,
to je strom,
a plný, plný hvězd.

A v jeho kmen,
v ten tmavý kmen,
teď bijí věže
zvuků sekerami
a dvanáct úderů doznívá tichem.
Dvanácti údery
se prudce zatínají.

A na tebe padá
noci mrtvý kmen,
na tebe padá
jitro, bílý den.
A tóny bolesti
dvanácti údery
v tvém srdci doznívají.

P Í S E Ň   J A R N Í   N O C I

Nad zemí
ticho ...
Tak šílený prostor.

A prázdňem
země se točí.
Věže se kácejí.
Padají,
padají,

dopadly podřaty dvanácti údery.

A kdosi
teď zasadil strom.
Vteřiny rostou
jak blouznivé listí.
A šumí .
A dozněl úder.
Toť první květ.
A za ním jako moře
příbojem květů teď svítání šumí.

A tvůj život
má být plodem.

D Ý M   N A   O B L O Z E .

Tovární komíny
psaly na oblohu:
— Toto město je naše
a nikdy
a nikdy
nezrodí Mesiáše! —

A město dýchalo
plynouce, plynoucí dým.
A vlaky jezdily.
A pod nimi v podzemí, hluboko v podzemí
lidé se dřeli.

A komíny,
tovární komíny vítězné,
jak
výkřiky vítězství v mlčícím otroctví dne,
nebesům poslaly šifrovanou zprávu:
— Otroky se zrodili,
otroky budou ...

A městem bídy,
jež rozrůstalo v celý svět,
tlačil se řvoucí flašinet
slepého invalidy.

NOČNÍ SNÍH.

Sníh napadal
na stromy bez radosti.

Sníh bílý teskní
jak karavan kostí.

Sníh bílý svítí
jak smích bez radosti.

A v nebi dosud
sny šílených bloudí.

A země ceká,
kdy se ozve pád.

Sníh padá tiše
do náruče větví.

A mrtvo bude
na zemi a nebi.

Milion jisker
chce už spát ...

KVETOUČÍ KAŠTAN.

Strome pyšný,
strome žehnající,
máš listí jako roztažené prsty
a jimi teče

zlaté světlo slunce,

a mně se klečet, mně se klečet nechce!

Máš

kmen a větve krásné jako kostel;
máš hnědé větve
silné jako klenba ...

Však moje srdce tančí, nechce klečet!

A korunu máš
jako slavné zvony.

Však vyzvánění moje srdce nedbá...

A na haluzích,
na konečcích větví
máš zapáleny svoje bílé květy
a každý je jak soška
Panny Marie.

Má krásný šat, a třeba zřím jich tisíc,
já nedovedu v pokoře se sklonit.

Vždyť její stíny tančí na dlažbě.

A vidím ve snách zbožnou Bernadettu
a hříšném městě vidím stromy v květu.

A dojímá mne
jedno přirovnání:

kužely květů bílé jako touha
mi předou sen
o Tobě, Hvězdná Paní.

ROVINA V NOCI.

Rovina, rovina
nikde nekončila.
Bez viny a bez noci,
bílá, bílá, bílá.

Bělostná, bělostná,
jak snu vyzvánění.
Jako duše bez hříchů,
jako ticha bdění.

Bezmezná, bezmezná.
Nikde lidská ruka.
Samá běl. Tys uviděl:
černá boží muka.

Obcházel, obcházel
kdo si kolem kříže.
Ten snad sám, Jenž na něm pněl?
Mráz jak krysa hryže.

V samotě, v samotě
sestoupil, by hřál se.
Teplá světla v dědinách
v daleku, tak v dálce ...

N O Č N Í P Í S E Ň .

S hvězdami jsem hovořil
o nesmlouvavé síle.
A vítr vál jak bludný žal,
a nenalézal cíle.

S dálkami jsem hovořil
a hloubek bezedném.
Těž bloudil jsem i nocí, dnem.
Jak vítr bloudil jsem.

Dnes kolem vál půlnoční žal.
Na jitřním břehu už jsem stál
a v bloudění a míjení
a meteorů jiskření
jsem poznal svoji minulost
a zašlých žalů marný žal.

T I C H Á O Z V Ě N A

S T E S K .

Tak rád bych slyšel děvče v polích zpívat
nějakou píseň veselou či smutnou.
Jen v básničkách jsem dosud o tom slýchal,
a svět je tichý.

Tak rád bych slyšel z planoucího hrdla
hlas čistší, tišší nad skřivánčí věnce.
Té písni dosud neslyšel jsem v žití,
ač v knihách přece - -
A chtěl bych míti v této čisté chvíli
svou duši z orsejů a rozrazilů,
bych kleče, mlčením věneček uvil
pro prostou Musu.

O D P O V Ě Ď .

Kam pojedete, na sever či na jih?
A odpovídal můj přítel básník:

— Pojedu za svou milou do hor,
můj drahý,
pak zůstanu v tomto městě s Vámi.
V srpnovém, bezduchem městě,
zpola udušeném,
v leklých ulicích s mastnými šupinami dlažby,
s řekou, tak špinavou,
jak protekla by boláky všemi,
s mučivým viděním poledních tržišť
a uvadlých nábřeží,
kde stromy těžce nad řeku se sklání
s bolavou hlavou,
s korunami zhnětenými z žízně a ze zoufalství.

Zůstanu v tomto ohnivém městě.
Zdi vysoké do výšin planou
nad dusnem a zvířeným prachem
jak svíce, jež tiše planou
a uhořívají modrým dechem nebe.

Pokořen, litován, přec půjdu hrdě
a nejsem snad bytost jediná,
jež léká se
Hamburku, Lipska a Berlína,
kde všechny žebráky

musil bych odprosit,
žebráky všechny a každou zmučenou tvář
za komedii,
již na strandu, na dlažbě hrál by okamžik
parasit, proletář.

Vzduch těžký zde kupuji těžce.
Jak laciný je nyní mořský vánek!
Jak lehký je pěny a moří sen,
jak těžký zde dlažby kamenný spánek!
Tam hudba, tam závrať a opojný proud.
Zde kameny pod kroky do tmy se boří
a nemohou, nemohou procitnout!

Však věci tyto
jsou pobřežím moře mých snů.
Vidím to moře
tonoucí ve vlastní bezednosti,
bílých pěn tlapou
břehů se chytá. —
Delfínů, makrel a hvězdic je plno,
však nejsou v něm dravci,
kteří se před tím
klaněli zázrakům valuty.

To moře vidím,
sem oblaka spěchají umírat,
vábená milostnou hudbou.

K němu, k němu chtěl bych putovat
chud, jako mužici širou Rusí

šli navštívit Svatý hrob;
čím bližší byli, tím čistší,
a byli zločinci a vrahy, když vyšli,
a ke Hrobu vcházeli tiší a svatí.

Ve stínu ulic sním o svém moři
a slyším jeho zářivou píseň —
Ač vrůstám v kameny, zdá se mi, zdá se mi:
zní stále blíž, je bližší a bližší ... -

1. VIII. 1922.

P O H Á D K A .

Tma volala mne v háji bukovém
a slyš ty hlasy dráždící:
— Podkovy stříbrné ti z tónů ukovem,
až přijdeš sem, zpít dobyvačným snem.

- Slibujte slavící!
Váš slib mi ještě není úplný,
vždyť slíbenu mám dávno od luny
zářící přilbici. -

Noc láká mne. A nozdrami
oř noci srší hvězdami
a dvanáctkrát už hrabe podkovou.
A vábí mne a zve a pokouší
a slíbje, že jitra bělouši
své hlavy smutně schýlí nade mnou.
až bez duše mne v travách naleznou.

P O R T R É T Ž E N Y .

Pro tebe není krásy měst
a jejich marný svod.
Zřím zpívající ratolest
a slunečný tvůj rod.

Tys, kvetla jako obilí,
jen světlem vznícená.
My v obavách jsme tušili,
že přijde proměna.

Všech plodů, v slunci zrajících,
jsi měla čistotu
a stále kovovější smích
a prudší červeň rtů.

Dík tobě! — Rozkaz slunečný
jsi přece unesla.
Tys uzdravila naše sny,
dík, že jsi neklesla!

P O U T N Í K A U K O L É B A V K A .

Měst výboje a křižovatek vřavy
tak unaví a smutnou duši znaví,
že za tichý dům Boha velebíš.

Zde v houštin jasu podvečer se smráká
a v opojeném tichu slyšíš ptáka;
on vzlyká ze sna, ty zas ve snu bdíš.

Mír hluboký se rozlévá tvou hrudí. -
Vše usíná, jen jeden hlas se vzbudí,
hvězd křehčí, vánkem zmirající hlas. -

Tys usmíření píseň hledal světem
a ta je to, již večer pějí dětem.
Tys při ní stáří své i smutky stfás!

Z Á T I Š Í .

Otevřeš knihu. — Září jako jitro
a bělí stran tě vede na sta cest.
Pohládíš knihu, jak bys hladil život.
A stromy počnou rašiti a kvést.

Mít pracovnu, v níž jaro jen se dívá
a míti klid, jenž zvroucněl podzimem
a ticho mít, v němž duše věci zpívá;
to ticho průsvitné a z křišťálu
a v klidu tom, jak moudrost pokojném,
číst z knih a knížeček a misálů.

A kytici, jež jako lampa svítí,
v Tvé blízkosti, jež život mění v sen.

O TĚCH, KTEŘÍ ANI NETUŠILI

M A T C E   P A D L Ě H O .

V tom jméně Tvoje srdce puká,
a nám tak sladce zní
to krásné jméno: Ostrá Luka.
Tebe zbolestní!
Vždyť lidé jsou a přijdou také k hrobu
a přinesou jen věnec za ozdobu,
kde kladeš celé uschlé žití své!

Bůh dej Ti síly, dej Ti tolik slunce,
co nyní padá na hrob, na větve!
Však tobě odtud, od hrobu se nechce.
Ty, nejženštější ze všech žen, teď víš,
že zrození lze snáze protřpět,
než mrtvé ve snu zavolati zpět.
A v smutku tom
v hrob vrůstáš jako nejvěrnější strom
a haluzemi svět náš opouštíš.

M Á J O V Á .

V továrnách ticho.

Jaký klid!

A přece slyšíš kola hovořit,
jak tiše ptají se:

- Nevíš-li,
kam dělníci dnes odešli? -

A tichá kola ptají se

i řetězy i transmise:

- Kam odešli? Kdy vrátí se? -

Ptají se spící nástroje:

- Snad neodešli do boje? —

Ptají se spící řetězy:

- Snad vrátí se jak vítězi? —

Kraj mlčí. Ale u továrny
strom voní květy obsypaný.

A hudba z dálky zní.

*

Jen řeka je
a sluncem protéká.

Jen světlo je
a čistá radost lidská
a nejčistší je srdce člověka!

Ten jarní den, jak umí mluvit k duši,
když vypadly nám z rukou nástroje.
Krev zapálí a sluncem k písni vzruší,
až zdá se ti, že kráčíš do boje.

A zatím kráčíš s ženou ruku v ruce,
svět miluješ a kráčíš se ženou.
A žasneš před zítřkem, jenž raší prudce,
jak tanci jdeš před světa přeměnou.

Ten širý děj a uzrávání světa
nás také pojme v radostný svůj děj.
I my se dožijeme slunečného léta.
Ty, větře vášnivý, nad oseními věj!

PŘÍTELI.

Pod okny pěli kohouti,
že svět se musí sesouti
a rozptýliti v prach.

Kdekdo z tvých druhů k Moskvě běžel,
tys ale, chlapče, dosud ležel
v mateřidoušky snách.

Tak budeš jednou ležeti,
až padnou první zabítí,
již věrni byli zemi.

A země vydá stvol a klas.
Strom bude stínem skrývat vás
a žehnat haluzemi.

VERŠE O SAZEČI.

Viděl jsem sazeče,
jak sazbu rozmetává.

A jako
seménka,
když padnou do políček,
tak vracela se písmena,
by spala,
a opět zítra změnila se v slova,
a znova
měnila se v odstavce a řádky.

Všechna písmena
teď vracela se nazpět.

Má krásnou práci rolník na polích
a úděl sladký. —
A je to práce v duchu zpřízněná,
když sazeč sází,
sazbu rozmetává,
z políček bere, do políček metá:

písmena, zrno, písmena. —

D N E S .

Dnes kdyby se schvěla
v podobě bílých lístků
s mého cela
vzpomínka na jeden jarní den,
pak nemysli, že je to sen, jen sen.
A kdybys hudbu
z dálky uslyšela —
tak tichou, až by oblak ustal v letu,
slyš, za stříbrnou stěnou svého čela
na loukách myšlenek ti věnce pletu.

A vím, že je to věnec smuteční,
a přece plný úsměvů a záře.
Ó kdybych věděl, jak tvůj hlas teď zní,
a viděl aspoň stín tvé tiché tváře!

M I L E N C I   V   C H U D Ě M   K R A J I .

Kraj smutný, osamělý, horský kraj
nás uvítal, jak mohl dojemně
a zajíkal se zpěvem skřivanů.

A cesty z dětství, cesty, které znám
a luka u vod plná pomněnek
a vojtěšek, jež v slunci žízní mrou!

I racky slyšíš. Chechtot podivný,
jejž v letu zasévají do polí,
kde chudě vzrůstá chudých naděje.

V ten kraj tě vedu, nebohatý kraj,
v sen dětství bludný, prvních toulek ráj.
A myslím, že mne hory poznaly. —

I luční květy poznávají nás,
jsi vskutku ta, jak o tobě jsem snil.
Zářící hory vyzvánějí nám.

Ztmavělým lesům, směšné travičce
teď okazují tebe radostně,
tvé oči nebi, zemi lehký stín

a tichu jako srdci svěřuji
tvůj pružný, chůzí povznášený zjev.
Jsem jako slunce, neboť šťastna jsi.

V tom kraji dětství, kde jsem pobíhal
a sbíral květy, slídu, oblázky,
dnes vedu tebe, krásnou nevěstu.

A cítím, jak tě miluje můj kraj
a jak mi nyní říká otcovsky,
že nádhernou jsem zvolil z chudoby.

Kraj smutný výskl. Chvilé slunečná.
Kraj v kukačkách vesele počítá,
jak četnou bude naše rodina.

H O U S L I S T K A .

Ten útlý zjev
mi nevymizí z mysli.
Ač neuměla vlastně ani hrát.

A chtěl bych zlíbati tvé ruce
a plakat
a chtěl bych hladiti tvé housle
a tvé vlasy
a uložití tebe,
tebe do rakve,
tak jako večer ukládáš housle své.
A říci ti:

- Zapomeň na své umění a spi. —

A lituji tě,
když na prsou, v nichž stená tuberkulosa,
zpívají housle
jako přikovaný skřivan.
Tvá melodie zmizela jako sníh.
A černo zbývá
v srdci, které cítí.

Z A J I Ř Í M W O L K E R E M .

Básníku,
dnes tebe pohřbili,
ale ty promluvíš zas. —
A ti,
již se v hodině smrti tvé
zrodili,
dozrají, dorostou
a jednoho dne řeknou:
- Pochopil lásku a pochopil v ní nás. —

Buď pozdraven den,
jenž z víry tvojí bude vystavěn,
kdy půjde
Jan s Marií
před zástupem.
A toho dne
bude láska a život a vše
jak za tebe
životem sloužená mše
a tvůj hrob
bude jak zelený, světelný zvon,
v němž zazní všem k zítřku
tvé srdce.

A JEŠTĚ JEDNA BÁSEŇ O TOBĚ

M Á K .

Takovou ženu
jsem viděl
jako ten hořící, divoký mák.

Pleť měla jako obilí,
a její vlasy vášní zvonily.
Noc černá,
noc černá ...
rudými polibky střísněná.

Takovou ženu a krvavý mák
uviděl hvězdami opilý zrak.
Tisíce jmen
a přeludů žen.
Tisíce klasů a tisíce máků.

A jediná Liduška.

K n i h u   v e r š ů

J o s e f a   C h a l o u p k y

T V Ů J   B L I Ž N Í

s   d ř e v o r y t e m   a k a d .   m a l í ř e   K .   J í l k a

v y d a l o

M O R A V S K É   K O L O   S P I S O V A T E L Ů

j a k o   d r u h o u   p r é m i i

1927

T i s k l   P o k o r n ý   a   s p o l .

v   B r n ě